
existing in this field for the last time, selects the main causes of their occurrence, as well as hover ways to improve the efficiency the transport company in this situation.

Keywords: *carrying capacity of the fleet, the global market, transport, tonnage, cargo facilities, vessel chartering, competitiveness, efficiency, shipping companies, vehicle fleet, operational and strategic restructuring.*

УДК 336.76

Горошко К.О.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇЇ КЛАСИФІКАЦІЯ

У статті розглянуто наукові аспекти інвестицій та інвестиційних процесів, які є найголовнішою рушійною силою для ефективного функціонування господарства кожної держави.

Ключові слова: *інвестиції, капітал, капітальні вкладення, економічна ефективність, ефективність інвестицій, інновації.*

Постановка проблеми. Розвиток економіки нерозривно пов'язаний із процесами інвестування. В умовах економічної кризи в Україні активізація інвестиційної діяльності стає одним із пріоритетних завдань, що вимагає невідкладного вирішення на всіх рівнях господарювання. Без розв'язання цієї проблеми стають неможливими перспективи оновлення виробництва на якісно новому рівні, підвищення ефективності господарської діяльності, створення конкурентоздатної економіки світового рівня.

Порівняння останніх досліджень і публікацій. Періодичні видання економічного спрямування свідчать про те, що поняття «інвестиції» є чи найуживаніший термін як серед вітчизняних, так і серед зарубіжних науковців.

Фундаментальний економіко-теоретичний аналіз інвестиційного процесу в умовах ринку здійснено також у працях Дж. Кейнса, Д. Йоргенсона, У. Шарпа та інших. Вагомий внесок у вивчення проблем, пов'язаних із інвестиційною діяльністю, зробили й вітчизняні вчені, зокрема: І.А. Бланк, В.М. Грідасов, М.Ю. Коденська, А.А. Пересада, В.Г. Федоренко, О.М. Царенко.

Майже всі зарубіжні науковці трактують поняття інвестицій як витрати на створення нових потужностей з виробництва машин, фінансування житлового, промислового або сільськогосподарського будівництва, а також запасів.

Виклад основного матеріалу. Ринкова трансформація економіки України передбачає масштабні перетворення як у сфері економічних відносин, так і у сфері інвестиційної діяльності. Мета пропонованої статті передбачає: визначення сутності ключових понять проблеми; поглиблення розуміння економічної сутності інвестицій, спираючись на теоретичні дослідження в цій галузі.

Дослідження проблеми інвестування економіки завжди знаходилося у центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень. Розвиток інвестиційної діяльності має бути спрямований на створення привабливого інвести-

ційного середовища та суттєве нарощування обсягів інвестицій. А це відіграє дуже важливу роль в економіці держави. Всі ці чинники і роблять цю тему надзвичайно актуальною.

В ринковій економіці інвестиції та інвестиційні процеси являються чи не найголовнішою рушійною силою для ефективного функціонування господарства кожної держави, тому для чіткого визначення довгострокових орієнтирів велике значення має питання про стадії інвестиційного процесу.

Інвестиційна діяльність - це один з найголовніших процесів організації інвестування в реально існуючих у країні умовах господарювання. Термін «інвестування» має більш теоретичне значення, визначаючи модель поведінки інвестора щодо нарощування свого капіталу [1, с 59].

Термін «інвестиції» походить від латинського слова «invest», що означає «вкласти». У ширшому трактуванні інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою наступного його збільшення.

Аналіз наукових досліджень з проблеми інвестиційної діяльності дозволив нам виявити і інші визначення поняття «інвестиції». Одним з найпоширеніших визначень можна виділити, що це вкладення капіталу у всіх його формах у різні об'єкти (інструменти) його господарської діяльності з метою одержання прибутку, а також досягнення іншого економічного чи позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язане з факторами часу, ризику і ліквідності [2]. Інвестиції - це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок чого якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект. До таких цінностей відносяться:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери, рухоме і нерухоме майно;
- майнові права, пов'язані з авторським правом, досвідом та іншими видами інтелектуальних цінностей;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок і виробничого досвіду, необхідного для організації того чи іншого виду виробництва, але незапатентованого («ноу-хау»);
- права користування землею, водою, ресурсами, будівлями, спорудами, устаткуванням, а також інші майнові права;

Інвестиції за об'єктами вкладення капіталу поділяються на:

- реальні (чи капіталоутворювальні) інвестиції, характеризують вкладення капіталу у відтворення основних коштів, в інноваційні нематеріальні активи (інноваційні інвестиції), у приріст запасів товарно-матеріальних цінностей та інших об'єктів інвестування, пов'язаних зі здійсненням операційної діяльності підприємства або поліпшенням умов праці і побуту персоналу;
- фінансові інвестиції характеризують вкладення капіталу в різні фінансові інструменти інвестування, головним чином у цінні папери, з метою одержання доходу.

Отже, суб'єктами інвестиційної діяльності є інвестори, замовники, виконавці робіт, користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, а також постачальники, будь-які суб'єкти підприємницької і фінансової діяльності – банківські, страхові і посередницькі установи. Також суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути фізичні та юридичні особи (в тому числі іноземні), а також держави та міжнародні організації. Крім того, суб'єкти інвестиційної діяльності можуть поєднувати функції двох і більше суб'єктів. Відносини між суб'єктами інвестиційної діяльності здійснюються на підставі договорів.

Інвестор є основним суб'єктом інвестиційної діяльності, який здійснює вкладення власних, позикових або залучених коштів у формі інвестицій. Інвесторами можуть бути: фізичні та юридичні особи; об'єднання юридичних осіб, які створюються на підставі договору про спільну діяльність і які не мають статусу юридичної особи; державні органи; органи місцевого самоврядування; іноземні суб'єкти підприємницької діяльності.

Джерелами фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання виступають фінансові ресурси.

Дослідження в галузі інвестиційної діяльності дозволили нам розробити класифікації інвестицій, які здійснюються за головними видами діяльності [рис 1.1].

Загальне визначення інвестицій можна деталізувати на виробничо-господарські (реальні) і фінансові інвестиції. На такому підході здійснений поділ активу балансу на негрошові активи (інвестиційний сектор) і грошові (або платіжні) засоби. Під реальними інвестиціями розуміють вкладення коштів у реальні активи – як матеріальні, так і нематеріальні (вкладення коштів у нематеріальні активи, пов'язані з науково-технічним прогресом, визначаються як інноваційні інвестиції). Фінансові інвестиції не мають матеріальних компонентів і поряд з матеріальними інвестиціями відіграють значну роль в житті підприємства. До них відносяться вклади підприємства в дебіторську заборгованість або вкладення коштів у різноманітні фінансові інструменти (активи), серед яких найбільшу частку становлять цінні папери, включаючи кошти в банках. Значення фінансових інвестицій буде зростати по мірі розвитку фінансового ринку і накопичення досвіду роботи з фінансовими активами.

За цілями застосування інвестицій їх поділяють на реінвестиції (заміна застарілих засобів) і нетто-інвестиції (придбання нових активів, розширення виробництва тощо).

За характером участі в інвестуванні виділяють прямі і непрямі інвестиції. Під прямими інвестиціями розуміють особисту участь інвестора у виборі об'єктів інвестування і вкладенні коштів.

Рис.1. Класифікації інвестицій за видами діяльності

Пряме інвестування здійснюється обізнаними інвесторами, що мають досить точну інформацію про об'єкт інвестування і детально ознайомлені з механізмом інвестування. Непрямі

інвестиції пов'язані з інвестуванням, що опосередковується інвестиційними або іншими фінансовими посередниками. Не всі інвестори мають достатню кваліфікацію для ефективного вибору об'єктів інвестування і подальшого управління ними. Тому вони вкладають кошти в цінні папери, що випускаються інвестиційними або іншими фінансовими посередниками. Такими цінними паперами можуть бути інвестиційні сертифікати інвестиційних фондів або компаній. Акумуляовані таким чином кошти посередники розміщують на свій розсуд – обирають найефективніші об'єкти інвестування, беруть участь в управлінні ними, а отримані прибутки розподіляють серед своїх клієнтів [4].

За терміном інвестування розрізняють короткострокові та довгострокові інвестиції. Перші – це вкладення капіталу на період не більше одного року (короткострокові депозитні внески, купівля короткострокових ощадних сертифікатів тощо). Під довгостроковими інвестиціями розуміють вкладення капіталу на період понад один рік, хоча інвестиційні компанії довгострокові інвестиції деталізують в такий спосіб: до 2 років; від 2 до 3 років; від 3 до 5 років; більше 5 років.

Інвестиції за формою власності інвесторів поділяють на: приватні, державні, іноземні і спільні. В економічній теорії та практиці застосовується термін “приватні” інвестиції до вкладення коштів, що здійснюють фізичні особи, а також підприємства недержавної форми власності, насамперед – колективні.

Під державними інвестиціями розуміють вкладення, що здійснюють центральні або місцеві органи влади за рахунок бюджетів, позабюджетних фондів і позикових коштів, а також державні підприємства й установи за рахунок власних і позикових коштів. Іноземні інвестиції пов'язані з вкладеннями, що здійснюють іноземні громадяни, юридичні особи і держава. Під спільними інвестиціями розуміють вкладення, що здійснюють резиденти та нерезиденти.

Інколи виділяють інвестиції за регіональною ознакою. Інвестиції всередині країни (внутрішні) означають вкладення коштів в об'єкти інвестування, які розміщені в територіальних межах даної країни. Під інвестиціями за кордоном (зарубіжними) розуміють вкладення коштів в об'єкти інвестування, які розміщені за межами території даної країни. До таких інвестицій відносять придбання різноманітних фінансових інструментів інших країн – акцій закордонних компаній, облігацій інших держав тощо.

Наведена класифікація інвестицій відображає найістотніші їх ознаки і при необхідності може бути розширена відповідно до підприємницьких або дослідницьких цілей.

Власні і внутрішньогосподарські резерви інвестора - початкові внески засновників до статутного капіталу і частину грошових коштів, отриманих в результаті господарської діяльності, тобто за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань, коштів, що виплачуються органами страхування у вигляді відшкодування збитків від аварій, стихійних лих тощо.

Позикові кошти - банківський кредит, інвестиційний податковий кредит, бюджетний кредит; залучені кошти, які отримані від продажу акцій, пайових та інших внесків юридичних осіб та працівників підприємства; централізовані кошти, що надходять в порядку перерозподілу із фондів концернів, асоціацій та інших об'єднань підприємств [8].

Бюджетне фінансування з відповідних фондів направлене на виконання державних, регіональних або галузевих цільових програм. Безоплатність цього джерела фінансування перетворює його фактично на джерело власних коштів.

Кошти іноземних інвесторів надаються у формі фінансової або іншої участі в статутному капіталі спільних підприємств, а також у формі прямих вкладів в грошовій формі міжнародних організацій і фінансових інститутів, держав, підприємств різних форм власності. Залучення іноземних інвестицій забезпечує розвиток міжнародних економічних зв'язків і впровадження передових науково-технічних досягнень.

В залежності від того, які джерела фінансових ресурсів залучає підприємство для фінансування своєї інвестиційної діяльності, виділяють три основні форми фінансування інвестицій: самофінансування; кредитне фінансування; змішане фінансування.

Самофінансування під час здійснення інвестиційної діяльності – це фінансування повністю за рахунок власних фінансових ресурсів. Ця форма фінансування, як правило, використо-

вується при реалізації короткострокових інвестиційних проектів з невисокою нормою рентабельності.

Кредитне фінансування використовується в процесі реалізації короткострокових інвестиційних проектів з високою нормою рентабельності інвестицій, тому що його необхідно повернути на визначених умовах. З іншого боку, кредитор не претендує на участь в доходах від реалізації інвестицій.

Рис. 2. Джерела фінансування інвестицій

Змішане фінансування (комбінація декількох джерел фінансування) є найбільш розповсюдженою формою фінансування інвестиційної діяльності, вона може застосовуватись при реалізації будь-яких інвестиційних проектів.

При виборі джерел фінансування інвестиційної діяльності питання повинно вирішуватись підприємством з врахуванням багатьох факторів: вартості залученого капіталу, ефективності віддачі від нього, співвідношення власного та позикового капіталів, що визначає рівень фінансової незалежності; ризику, що виникає при використанні того або іншого джерела фінансування, а також економічних інтересів інвесторів [6].

Висновок. Отже, доцільно визнати, що проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів щодо вирішення питання інвестицій. Надзвичайно гостро воно постає в сучасних умовах ведення економіки, оскільки саме інвестування є рушійною силою для впровадження інновацій, розвитку господарства країни в цілому та підвищення рівня життя населення. Залучення та правильне використання інвестицій має бути головним завданням в соціально-економічному житті кожної із країн, що розвиваються, тому що може стати рушійною силою розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента: учебный курс.- К.: Эльга – Н, Ника-Центр, 2002. – 536 с.
2. Грідасов В.М., Кривченко С.В., Ісаєва О.Є. Інвестування: – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – 164 с.
3. Загородній А, Стадницький Ю. Менеджмент реальних інвестицій: – К. Знання. 2000 –209с.;
4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Навчальний посібник.-К.: КНЕУ, 1999.
5. Нешітой А.С. Інвестиції: - М.: Дашков і К, 2007. - 372 с.
6. Чиненова М. В. Інвестиції: - М.: КНОРУС, 2007. - 248 с.
7. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции: / Пер. с Англ.: – М.: ИНФРА-М, 1999. – XII, 1028 с.
8. Череп А.В. Инвестознaвство: – К.: Кондор, 2006. – 398 с.

Горошко К.О.

ЕКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ И ЕЁ КЛАССИФИКАЦИЯ

В статье рассмотрены научные аспекты инвестиций и инвестиционных процессов, которые являются главной движущей силой для эффективного функционирования хозяйства каждого государства.

***Ключевые слова:** инвестиции, капитал, капитальные вложения, экономическая эффективность, эффективность инвестиций, инновации.*

K. Goroshko

THE ECONOMIC NATURE OF INVESTMENTS AND ITS CLASSIFICATION

In the article the problem of investments and investment processes, which are the main moving force for the effective functioning of the economy of each state.

***Keywords:** investment, capital, capital investment, economic efficiency, investment efficiency, innovations.*

УДК 65.011

Тупкало С.В.

БИЗНЕС-ЦЕЛЕВОЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ СБЫТОМ ЭЛЕКТРОСНАБЖАЮЩЕГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье изложены основные положения авторского подхода к формированию процессно-ориентированного управления сбытом электроснабжающего предприятия объектов морской припортовой инфраструктуры.

***Ключевые слова:** процессно-ориентированное управление предприятием, система сбалансированных показателей, стратегия, KPI.*

Постановка проблемы. В контексте принятого Закона «О морских портах Украины» актуальной для реформирования и развития инфраструктуры морских припортовых экономических зон Украины является проблема эффективного управления предприятиями электроснабжения этих зон. Одним из путей поднятия качества управления такими предприятиями является использование идеи «управления по целям», впервые высказанной **Питером Друкером** в его книге «*The Practice of Management*» («Практика менеджмента») в 1954 году [1].